

Gyógyszertárellenőrzés az első szakfelügyelő gyógyszerészek kinevezéséig

Tatár György

Hosszú út vezetett a gyógyszerészi szakfelügyelet kialakításához. A múlt század második és e század első felének gazdag gyógyszerészeti szakirodalma gyakran foglalkozott olyan gyógyszerészek felügyelővé történő kinevezésének szükségességével, akik magas szintű szakmai tudással és kellő gyógyszertári gyakorlattal rendelkeznek. A téma jobb megértéséhez fel kell eleveníteni az önálló gyógyszerészet kialakulásának néhány mozzanatát.

* * *

A gyógyítás és a gyógyszerkészítés egy személy, az orvos által végzett tevékenység volt hosszú évezredekken keresztül. A gyógyszerként használatos anyagok, növények, ásványok, állati termékek szaporodásával azonban szükségessé vált a gyógyszerbeszerzést és a gyógyszerkészítést más személyre, a gyógyszerészre bízni.

A gyógyszerészi tevékenységhez megfelelő helyiségre, úgynevezett „officinára” volt szükség. (Az officina latin eredetű szó, jelentése gyógyszertár, gyógyszertári laboratórium. Idegen szavak és kifejezések szótára. Akadémiai Kiadó, 1989.) Ennek következtében a hosszú időn át honos vándor gyógyszerészet – amely nagyon sok bizalmatlanságra adott okot a betegek részéről – az officinák kialakulásával párhuzamosan kezdett megszűnni. Az akkori officinák, amelyek a mai gyógyszertárak elődeinek tekinthetők, nem Európában, hanem arab földön létesültek. Az első ilyen „officina”, melyről tudomásunk van, 765-ben Bagdadban nyílt meg. Ekkor még a gyógyszerész önmaga vásárolta, gyűjtötte, természetete az alapanyagként szolgáló termékeket. Egyszerű műveleteket végzett a gyógyszerkészítés során, hogy a beteg számára használható gyógyszert formáljon.

A gyógyszerészi munka jellegéből adódott, hogy már a legelső gyógyszertárak létesítését is engedélyhez kötötték és folyamatosan ellenőrizték azokat [1].

Európában az önálló gyógyszerészet megszületése 1241-re tehető. Ekkor jelent meg II. Frigyes szicíliai király, német-római császár törvénye a „*Novae Constitutiones*”. Egyes cikkelyei ma is megszívlelendő előírásokat tartalmaztak. Például: az orvos a gyógyszerésszel érdekközöséget nem alakíthatott ki, az orvos saját gyógyszertárát nem tarthatott fenn, a gyógyszerész a gyógyszerkészítésre, gyógyszerkiadásra csak esküje letétele után kaphatott engedélyt. Ez a törvény is foglalkozott már a gyógyszertárak létesítésének korlátozásával. Másik fontos előírása értelmében „a királyság egyes kerületeiben szükséges két felesküdtött tisztviselő beállítása a gyógyszerkészítés felügyeletére” [1, 2, 3]. Ez bizonyítja, hogy Európában az önálló gyógyszerészi hivatás kialakulásával egyidőben annak ellenőrzését is elrendelték.

Magyarországon a kereszténység felvételével egyidejűleg gyógyító szerzetesek jelentek meg. A Szent Bene-

dek-rendiek pécsváradi zárdájában már kezdetleges gyógyszertár-féle jelenlétéről tanúskodnak a feljegyzések. Később megalakultak a szerzetesektől függetlenül működő, polgári gyógyszertárak is. A budai „Városi Jogkönyv”-ben – amely Buda város helyi jogszabályait tartalmazta – olyan rendelkezések is találhatóak, amelyek a gyógyszertárak ellenőrzésére vonatkoznak. Ezek a statutumok Budán 1242–1424 között voltak érvényben [4].

A gyógyszertárak ellenőrzése ugyanúgy mint most, nemcsak a gyógyszerész tevékenységére, a gyógyszerkészítő eszközök meglétére, a gyógyszerek helyes tárolására és azok állapotára terjedt ki, hanem az elkészült gyógyszerkeverékek pontos összetételére is. Akkor úgyszólván lehetetlen volt, de ma sem könnyű feladat a több komponenset tartalmazó összetett gyógyszerből meghatározni az egyes alkotórészeket még a legfejlettebb analitikai eljárással (műszerrel) sem. Ezért az ilyen gyógyszerek készítése olyan bizottság jelenlétében történt, amely részben laikusokból, részben szakemberekből állt. Nyilvánvalóan azért, hogy mindannyian bizonyítani tudják a készítmény előírás szerű összetételét. A gyógyszerészesszük szövege is tartalmazta a pontos gyógyszerkészítés kötelezettségét. Ezért sem lehetett eskü nélkül gyógyszerészi tevékenységet folytatni [2, 5]. A megbízhatatlan, szavát be nem tartó ember már a középkorban sem lehetett gyógyszerész. (A régmúlt hagyományai sokáig megmaradtak. E dolgozat szerzője is többször részt vett olyan gyógyszerkészítésnél, amikor a „meghatározhatatlan” komponens bemérését és homogénné tételét a minőségellenőrzést végző gyógyszerész jelenlétében kellett elvégezni a gyógyszerkészítő laboratóriumban.)

A gyógyszerészet régebben ipari tevékenységnek minősült. Elődeink maguk készítették el a gyógyszereket, leggyakrabban ex tempore. Munkájuk inkább hasonlított az ipari tevékenységhez, mint más szellemi munkához. A kis létszámot képező gyógyszerészek külön céhet alkotni nem tudtak, engedélyt kaptak viszont arra, hogy más céhez csatlakozzanak. Így sokan az ötvös céh tagjai lettek. Később, elsősorban a nagyobb városokban gyógyszerész céhek is alakultak. A gyógyszerész céhek megalakulása abban a korban természetes volt. A céhek érdekvédelmet is biztosítottak, ugyanakkor megfelelő színvonalú munka végzésére kötelezték tagjaikat. I. Miksa és I. Ferdinánd a gyógyszerész céhek működését külön szabályozták.

Az évenkénti patikavizsgálatokat I. Ferdinánd „*Ordo politiae*” rendelete írta elő. Ezeket az ellenőrzéseket az egyetem orvosprofesszorai, illetve a megyei vagy a városi fizikusok végezték (fizikus: régi szóhasználat, jelentése orvos) [5, 6]. Az 1644-ben kiadott „*Lex sanitaria ferdinanda*” a gyógyszertárak ellenőrzésénél a fizikuson kívül két gyógyszerész jelenlétét is előírta, ez a patikaellenőrzésnél azonban nem valósult meg.

Mária Terézia egészségügyi rendelete a „*Constitutio*

normativa rei sanitatis anni (1770–1773)” megemlíti a gyógyszervizsgálatokat is. Nagyszombaton az orvosi egyetem feladatává tette a helyi gyógyszertárak ellenőrzését és a vizsgáló bizottságnak gyógyszerész tagjai is voltak. Ez a gyakorlat folytatódott a Nagyszombati Egyetem Budára helyezése után is [1, 7].

Sajnálatos módon a későbbi korszakokból származó rendeletek a patikavizsgálatoknál nem írják elő a gyógyszerész jelenlétét. Ezt a tevékenységet kizárólag a megyei, városi fizikusok feladatává tették, a jogszabályban történő előírása 1752-ben – egyes források szerint 1770-ben – történt [1, 8].

A gyógyszerészek sérelmesnek tartották a fizikusok által végzett patikavizsgálatokat. Már akkor is látták az ellenőrzések formális jellegét, továbbá sérelmes volt számukra az a törvény által előírt kötelezettség is, miszerint minden vizitáció után három aranyat, vagy ennek megfelelő pénzt kellett fizetniük a vizsgálatot végző fizikusnak. Ezért sem meglepő az 1848-as forradalmi szellemtől felbuzdult pesti és budai gyógyszerészek petíciója, amelyet *Klauzál Gábor* földművelési, ipari és kereskedelmi miniszternek nyújtottak be. Ebben többek között kérték a gyógyszertárak díjtalan vizsgálatát, kinevezett és erre alkalmas gyógyszerészek közreműködésével. Ennek hatására *id. Wagner Dániel* gyógyszerészt „egészségi tanácsnok”-ká nevezték ki. A patikákat felügyeleti szempontból a belügyminisztériumhoz rendelték, s az egészségügyi osztályba sorolták. Intézkedés történt arról is, hogy a gyógyszertárvizsgálatoknál az orvoson kívül egy tiszteltben álló gyógyszerész is jelen legyen. További tervként szerepelt „országos gyógyszertárvizsgálók kineveztetése” [6, 8, 9, 10].

A szabadságharc idején elért eredmények és a megfogalmazott törekvések nem valósultak meg. A Bach-korszak idején a patikavizsgálatokat a tisztifőorvosok egyedül végezték. Az akkori szakirodalomban több cikk, megtartott előadás és tanulmány felveti ezen gyakorlat tarthatatlanságát. Néha az orvosi kar magas szakmai műveltséggel rendelkező képviselői is szót emeltek a patikavizitációk akkori gyakorlatának megszüntetéséért és javaslatot tettek a gyógyszerészek ellenőrzésbe való bevonására. Erre találunk példát a „*Gyógyszerészi Hetilap*” 1867-es évfolyamában. *Podraczky Ferenc* egykori kollégánk beszámolt arról, hogy *Lukáts János* Bihar megye főorvosa „maga mellé egy önálló, szakértő gyógyszerészt kért alkalmazni” az évenként végzendő gyógyszertárvizsgálatokhoz. A megyei tisztifőorvos javaslata *Tisza Lajos* főispán tetszését is megnyerte, így *Podraczky* kolléga *Sarkad*, *Szalonta*, *Élesd*, *Belényes*, *Marja* települések gyógyszertárainak ellenőrzésénél, mint szakértő részt vett. Sajnos a cikk nem ad még általánosságban sem értékelést a megvizsgált gyógyszertárakról [11].

A kiegyezés után a gyógyszerészek már azzal is megelégedtek volna, ha a patikavizitációt végző tisztifőorvos mellett a vizsgálóbizottság tagja lett volna a grémium elnöke, mint gyógyszerész és egy köztiszteltben álló lai-

kus. Ez a javaslat sem került elfogadásra. A belügyminiszter 1893-ban ismét szabályozta a patikavizsgálatok rendjét, de a 75 000/1893. BM. sz. körrendelet gyógyszerész jelenlétét meg sem említi [8].

A gyógyszerkincs növekedésével és ezen belül a kémiai anyagok számának szaporodásával mindinkább nyilvánvaló lett, hogy azokat organoleptikus módon vagy a helyszínen egyszerű kémiai reakcióval megvizsgálni nem lehet. Konkrét igényként merült fel a gyógyszertárakat vizsgáló tisztifőorvosok részéről a gyógyszerek mintavételezésének szükségessége, és azok megfelelő tudományos intézetben történő kémiai elemzése. Ezekről a kezdeti mintavételezésekről számszerű adatok is maradtak ránk. A fővárosban 1896 és 1900 között 1232 gyógyszer-mintát vételeztek a tisztifőorvosok, s mindössze 2,3% esett kifogás alá. Feltehetően egységes minősítés még nem volt, így nehéz megítélni, hogy a 2,3% nem megfelelő minőségű gyógyszer soknak vagy kevésnek tekintendő [8].

A gyógyszertárvizsgálatért fizetendő díj eltörlése gyakori követelés volt a gyógyszerészek részéről. Erre vonatkozó vita folyt még 1867-ben is a *Gyógyszerészi Hetilap*-ban. Az indítványozó az igazi nevét nem tüntette fel, szírinte az ellenőrzött mégis csak kiszolgáltatott helyzetben volt. Ironikus hangon tette fel a kérdést: vajon a három arany lefizetése jogos-e. Egyben rámutatott arra a fonák és megalázó helyzetre, amikor a gyógyszerész a vizsgálat után lehetőséget talált a pénz átadására. A díj fizetésének eltörlésére vonatkozó javaslatát a grémiumok figyelmébe ajánlotta *Rubertus úrnak* – mert, hogy ezen az álnéven szerepel az indítványozó – szintén e lap hasábjain választottak: a vizsgálati díj fizetését az 1813. évi 14.493. sz., az 1819. évi 17.982. sz. és az 1829. évi 9826. sz. udvari rendeletek írták elő [12, 13].

A szakma ezen követelését az 1876. évi XIV. törvény cikk teljesítette, a fizetési kötelezettséget eltörlölte. A másik nagy előrelépés, amit a törvény szintén deklarált, hogy a gyógyszerészetet a továbbiakban nem tekintik ipari foglalkozásnak, hanem elismerik annak közegészségügyi jellegét. A törvény szerint a gyógyszertár „közegészségi intézmény” és mint ilyen az állam felügyelete alatt áll. Az állami felügyelet négy területre terjed ki: a gyógyszerészek tudományos képesítésére, a rögzített árak megtartására, a gyógyszertár helyiségeire és berendezéseire, valamint a kötelező nyilvántartások vezetésére [14].

Elődeink közel száz éven át harcoltak a szakszerű, jól képzett gyógyszerészek által végzett gyógyszertár-ellenőrzési rendszer bevezetéséért. Megfogalmazásuk szerint: „... a gyógyszerészek sajátos jellegű ügyködésüket elbírálni csak gazdag tapasztalatokkal rendelkező szakember képes...”. Az 1894-ben Budapesten megtartott Nemzetközi Közegészségügyi és Demográfiai Kongresszus külföldi és magyar gyógyszerész résztvevői több előadásban foglalkoztak a gyógyszertár-ellenőrzés kérdésével. A nagy tekintélynek örvendő *dr. Böttger* berlini gyógyszerész határozati javaslatát, amely e probléma megoldására is törekedett, a Kongresszus gyógyszerészi szakosztálya elfogadta. A javaslat 2. pontja kimondta: „*Kívánatos a nyilván-*

nos gyógyszerárak hivatalos ellenőrzése". A 3. pont szerint „Ezen ellenőrzés e célra alkalmazott gyógyszerár-revizorok által történjék” [6].

A Gyógyszerészi Közlöny 1894. évi számában egészen konkrét javaslat olvasható a gyógyszerár-ellenőrzésekről. Itt található először a közel száz év múlva kinevezésre kerülő „tisztifőgyógyszerész” elnevezés. „A gyógyszerárak tehát, ha azt akarjuk, hogy ellenőrzésük kimerítő legyen, nem orvosokkal vizsgálandók meg, hanem egy, a kormány által e célra kinevezett tisztifőgyógyszerésszel, aki elégséges praxis után csupán hivatásának élne (...) megkívánandó lenne a tökéletes jártasság szakmájuk minden ágában. Első sorban megkívántatnék tőlük a gyógyszerész-doktori diploma.” [15].

Mozsonyi professzor többször szót emelt a gyógyszerár-vizsgálatok akkori rendszerének megváltoztatása érdekében. A 22.925/1919. N.M.M. sz. körrendelet a tisztiorvosi tanfolyam, „Méregtan és gyógyszerismeret, tekintettel a gyógyszerárak és a gyógyszerkereskedések egészségügyi megvizsgálására” vizsgatárgyat hatályon kívül helyezte. Így a tisztiorvosok – írja Mozsonyi professzor – azzal a minimális szakmai felkészültséggel sem rendelkeznek, amely a gyógyszerár-vizsgálatok elvégzéséhez segítségükre lehetne. Javaslata szerint a tisztiorvosok csak közegészségügyi szempontból vizsgálják a gyógyszerárakat, míg szakmai szempontból ezt a feladatot „magas elméleti és gyakorlati képzettséggel bíró gyógyszerész szakemberre bizzuk...” [16, 17].

Az 1925. évi XXXI. törvény elrendeli az Országos Közegészségügyi Intézet (továbbiakban OKI) létrehozását. Az Intézet 1927-ben kezdte meg működését. A *Schulek Elemér* vezette Kémiai Osztály terveiben kezdettől fogva szerepel a gyógyszerár-vizsgálatok végzése, erre azonban jogszabályi háttér hiányában sokáig nem kerül sor. A 900/1936. BM. számú rendelet megerősíti a tisztiorvosok gyógyszerár-ellenőrzési jogát [17, 18].

Az OKI Kémiai Osztályának gyógyszerész munkatársai a tisztifőorvosi értekezleteken és a tisztiorvosi tanfolyamon javasolták a résztvevőknek, hogy a gyógyszerár-vizsgálatok alkalmával gyógyszermintákat vegyenek és azokat vizsgálat céljából küldjék be. Ezzel párhuzamosan a felettes hatóságoknál szakképzett gyógyszerész felügyelők kinevezését szorgalmazták.

Dr. Zboray Bertalan – az OKI Kémiai Osztályának volt munkatársa, akit országos gyógyszerügyi főfelügyelőnek neveztek ki – írta, hogy „...osztályunk évek óta hangoztatja a gyógyszerári felügyelők rendszeresítésének szükségességét. Ezek a szakképzett és állami tisztviselői kinevezésben részesülő gyógyszerészek járnak be a tisztifőorvossal együtt évente az ország gyógyszerárait, s végeznék a gyógyszerár-vizsgálatok sokszor alapos gyógyszerészi felkészültséget és a laboratóriumi vizsgálatokban teljes jártasságot kívánó munkáját” [19].

A tisztiorvosok gyógyszerár-ellenőrző tevékenységében jelentős állomás volt 1936. Ekkor „államosították” a tisztiorvosi szolgálatot, tehát ettől kezdődően nem az egyes települések helyhatóságainak, hanem az OKI-nak az alkalmazottjai lettek, megszűnt a helyhatóság és a felügyeletet gyakorló között a függőségi viszony. Ennek kö-

vetkeztében a gyógyszerárak ellenőrzése során egyre inkább élnek a gyógyszermintavétel és az OKI-hoz történő beküldés lehetőségével. A tisztiorvosok 1935-ben 732, 1936-ban 1185, 1937-ben 1300 gyógyszermintát vettek és küldték be az OKI-nak. Sőt nemcsak a gyógyszerminták szakszerű megvizsgálását igényelték, hanem sok esetben a gyógyszerár-vizsgálathoz gyógyszerész szakértő kiküldését is kérték [19, 20].

A szakma közel egy évszázados követelése, miszerint a gyógyszerárakat gyógyszerészek ellenőrizzék, a 750/1940. sz. BM. rendelettel valósult meg. Ez a szabályozás az OKI feladatává tette a gyógyszerárak ellenőrzését. A feladat ellátására gyógyszerügyi főfelügyelőket és felügyelőket neveztek ki. Az állásokra azok a gyógyszerészek nyújthattak be pályázatot, akiknek megvolt az „approbációs (gyógyszerár vezetésére feljogosító) vizsgájuk, továbbá kémiai, gyógyszerészetből, közegészségtanból vagy gyógyszerismeretből doktori címet szerettek, és volt legalább 5 éves laboratóriumi gyakorlatuk” [21].

A gyógyszerár-ellenőrzések az új BM. rendelet szerint meg is indultak, a gyógyszerárak közegészségügyi ellenőrzése azonban továbbra is a tisztifőorvosok feladata maradt. Ezért legtöbbször az OKI gyógyszerügyi felügyelője a gyógyszerár-vizsgálatot az illetékes tisztiorvossal együtt végezte. Rendelet szabályozta a vizsgálat befejezése után elkészítendő jegyzőkönyv formáját, mely szerint konkrét kérdésekre kellett választ adni az ellenőrzést végző személynek. A felvett jegyzőkönyv fontos dokumentuma volt a vizsgálat eredményének, ezért annak szövegét, kérdéseit szabályozták. Ez is mutatja, hogy a patikavizsgálatot fontosnak és komolynak tekintették [7, 19, 20, 21].

A gyógyszerár-vizsgálatok teljes körűvé és rendszeresítő tételévé érdekében további gyógyszerügyi felügyelők kinevezését tervezték. Ennek azonban határt szabott a háború. A gyógyszerügyi felügyelők közül többen katonának hívtak be, s az itthon maradtak sem tudtak eleget tenni feladataiknak. A háború után létszámihiány és egyéb okok nehezítették az OKI gyógyszerügyi felügyelőinek a munkáját. Ismét tisztiorvosok ellenőrizték a patikákat. Bár a *Dr. Rózsa Pál* által kiadott „A gyógyszerárak vizsgálatának vázlatos munkabeosztása” című jegyzet segítette munkájukat – az előző eredményekhez képest gyógyszerészeti szempontból ez az állapot visszalépést jelentett [21].

* * *

1950-ben államosították a gyógyszerárakat. A kor szellemének és elsősorban politikai irányzatának megfelelően a megalakult gyógyszerári központok vezetésében egy-két kivételtől eltekintve gyógyszerész nem dolgozott. A gyógyszerárakat laikus emberek ellenőrizték. A helyzet rendkívüli fonákságát és szakmailag káros voltát még az akkori népjóléti minisztériumi vezetés is felismerte. Ezért már a következő évben lépéseket tettek a szakmai ellenőrzés megszervezésére. Létrehozták a szakfelügyelő gyógyszerészi hálózatot. Ez a lépés a gyógyszerészet fejlődése szempontjából pozitív megítélést érdemel, amelynek hatása folyamatosan érezhető volt a gyógyszerári központok több évtizedes fennállása során mindvégig.

IRODALOM

1. *Bayer I és Dörnyei S.*: A hatósági gyógyszerellenőrzés kialakulása és fejlődése. *Gyógyszerészet* 33, (8), 395–402 (1989) – 2. *Zalai K.*: Az önálló gyógyszerészi hivatás kialakulása Európában. *Gyógyszerészet* 35, (8), 407–415 (1991) – 3. *Rádóczy Gy.*: Az Antidotarium Nicolai. *Gyógyszerészet* 36, (8), 413–416 (1992) – 4. *Atzél E.*: A gyógyszerértékelés. 1940 Budapest – 5. *Rádóczy Gy.*: A gyógyszerellenőrzés fejlődése a gyógyszerkönyveinkben. *Gyógyszerészet* 33, (10), 541–544 (1989) – 6. *Gálik G.*: A gyógyszertárak állami ellenőrzésének kérdéséhez. Jelentés az 1894. szeptember hó 1-jétől 9-ig Budapesten tartott VIII. Nemzetközi Közegészségi és Demográfiai Kongresszusról és annak tudományos munkálatairól. VI kötet, XVIII. Szakosztály, *Gyógyszerészet*, Budapest Pesti Könyvnyomda Részvénytársaság 1896 – 7. *Gáborné Szöcsényi J.*: Régi gyógyszerértékelési jegyzőkönyvek szerepe a gyógyszeréstörténeti kutatásokban. *Gyógyszerészet* 25 (12), 466–468 (1981) – 8. *Kempler K.*: A magyarországi gyógyszerészet a századfordulón. Budapest A Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár kiadványa 1984. – 9. *Halmai J.*: 1848-as szabadságharcunk gyógyszerészi vonatkozásai. *Gyógyszerészet* 5 (3) 103–109 (1961) – 10. *Gáborné Szöcsényi J.*: A gyógyszerértékelés fejlődése II. rész. *Gyógyszerészet* 28 (3), 93–95 (1984) – 11.

Podraczky F.: A Bihar megyei gyógyszertárak megvizsgálásáról. *Gyógyszerészi Hetilap* 793–795. oldal, (1867) – 12. *Rupertus Tárca*. *Gyógyszerészi Hetilap* 61–62. oldal (1867) – 13. *Szemnetz F.*: Felelet Rupertus úrnak. *Gyógyszerészi Hetilap* 93–94. oldal (1867) – 14. 1876. évi XIV. Törvénycikk 124–138 §. – 15. *K K G.*: A gyógyszerértékelés kérdése. *Gyógyszerészi Közöny* 786–789. oldal (1894) – 16. *Mozsonyi S.*: A gyógyszertárak és a gyógyszerellátás ellenőrzése. Népegészségügy 473–476. oldal (1929) – 17. *Bayer I és Dörnyei S.*: A hatósági gyógyszerellenőrzés kialakulása és fejlődése IV. rész. *Gyógyszerészet* 35, (7), 349–354 (1991) – 18. *Bayer I és Dörnyei S.*: A hatósági gyógyszerellenőrzése kialakulása és fejlődése II. rész. *Gyógyszerészet* 33, (11), 573–579 (1989) – 19. *Zborray B.*: Újabb gyógyszerértékelés. *Magyar Gyógyszerésztudományi Értesítő* 562–569 (1937) – 20. *Zahoránszky E.*: Gyógyszerértékelés. *Gyógyszerészi Közöny* 27–28, (1938) – 21. *Rózsa P.*: A gyógyszerértékelés és a szakfelügyelet kialakulásának története. *Gyógyszerészet* 21 (12), 451–453 (1977)

Gy. Iatár: *Supervision of pharmacies from the ancient times up to the organised system of technical inspection accomplished by pharmacist experts.*

(*Hungaropharma Rt., Debreceni Kereskedőház és Raktár, Debrecen, Kaskötő u. 2. – 4030*)

A Pharmafontana Gyógyszerészeti Részvénytársaság

manager típusú személyi jogra jogosult szakgyógyszerészeket keres

az ország egész területére, kiemelt fizetési lehetőséggel.
A jelentkezéseket – rövid szakmai önéletrajzot – kérjük dr. Kulcsár Györgyné
humánpolitikai vezető részére küldeni.

(1106 Budapest, Csillagvirág u. 8. ● Tel.: 431-2006)